

DANUBEPARKS

8. Simpozij KOPAČKI RIT 2019.

Tikveš,
26.- 27. 9. 2019.

PUSTARE U BARANJI (5)

KOZJAK (Keskenyerdő)

Dr. sc. Milan Ivanović

PANON - institut za strateške studij, Osijek

Mr. sc. Franjo Ambroš

GEOprem d.o.o. Osijek

1. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj je ovog istraživanja prikupiti i analizirati relevantne podatke o nastanku, razvoju i propadanju pustare KOZJAK (mađarsko ime: (Keskenyerdő) kao i nastojanjima da se život u tom naselju zadrži

DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

**6th Symposium
KOPAČKI RIT '2017.**
Tikveš,
28.- 29.09.2017.

PUSTARE U BARANJI ⁽¹⁾
—
**PUSTARE NA
PODRUČJU
KOPAČKOG RITA**

Dr. sc. Zdenko Samaržija, prof. hist.
PANON - institut za strateške studije, Osijek
Dr. sc. Milan Ivanović
PANON - institut za strateške studije, Osijek

**7th Symposium
KOPAČKI RIT '2018.**
Tikveš, 27- 28, 89. 2018.

PUSTARE U BARANJI ⁽²⁾
—
**PODUĀAVLJE
(Dunai-puszta)**

Dr. sc. Milan Ivanović
M. sc. Franjo Ambros
PANON - institut za strateške studije, Osijek

**6. Simpozij
KOPAČKI RIT '2017.**
Tikveš,
28. - 29.09.2017.

PUSTARE U BARANJI ⁽²⁾
—
**PUSTARA
BODORFOK**

Dr. sc. Milan Ivanović
PANON - institut za strateške studije, Osijek
Zdenko Samaržija, prof. hist.
PANON - institut za strateške studije, Osijek
Antun Matic
Nekadašnji stanovnik pustare BodorfoK

**7. Simpozij
KOPAČKI RIT 2018.**
Tikveš,
27.- 28.09.2018.

PUSTARE U BARANJI ⁽⁴⁾
—
**ZLATNA GREDA
(Bokroshát)**

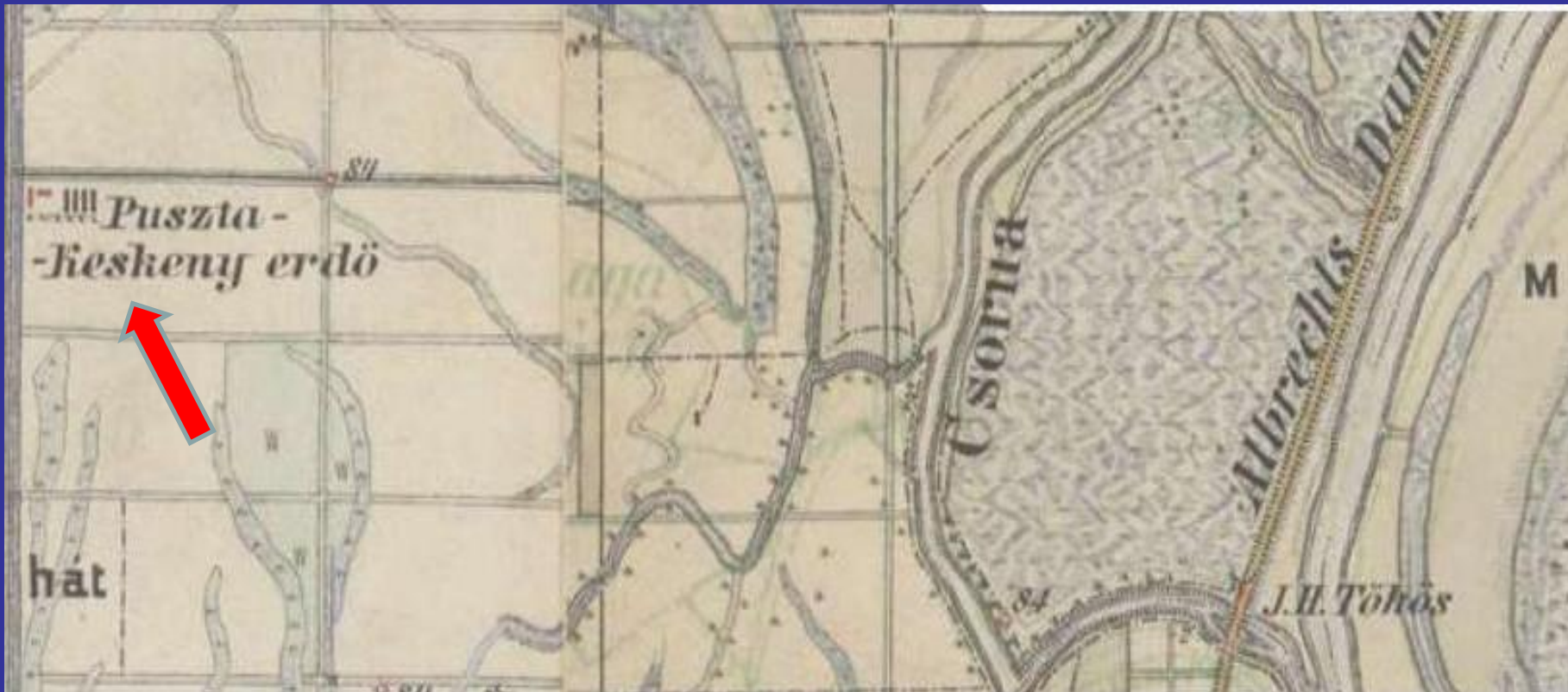
Dr. sc. Milan Ivanović
PANON - institut za strateške studij, Osijek

6th KOPAČKI RIT 2017.

7th KOPAČKI RIT 2018.

2. PUSTARA KOZJAK (Keskenyerdő)

Pustara Kozjak je nastala krajem 19. st. - prvi put se naselje spominje u mađarskim statistikama 1880. g.

Slika 1.

Puszta Keskeny erdő

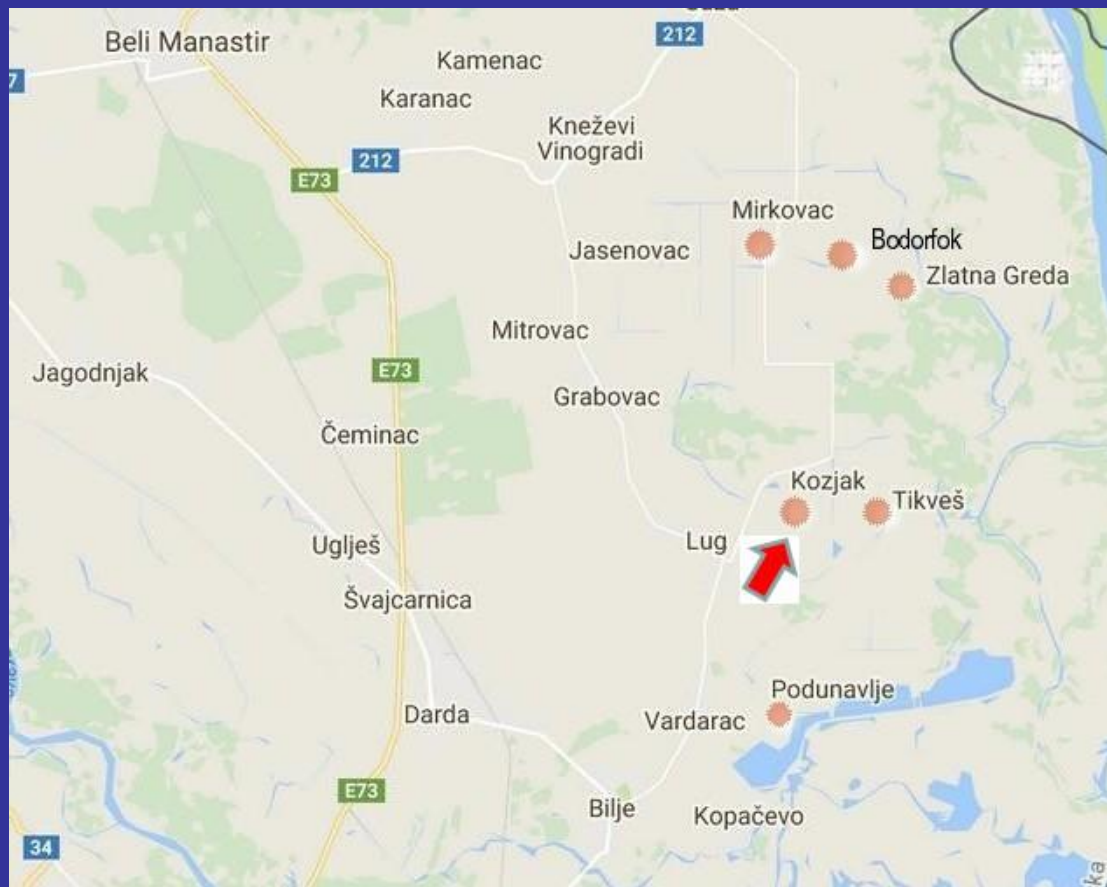
na državnoj karti Austro-ugarske monarhije (1869-1887.) [9]

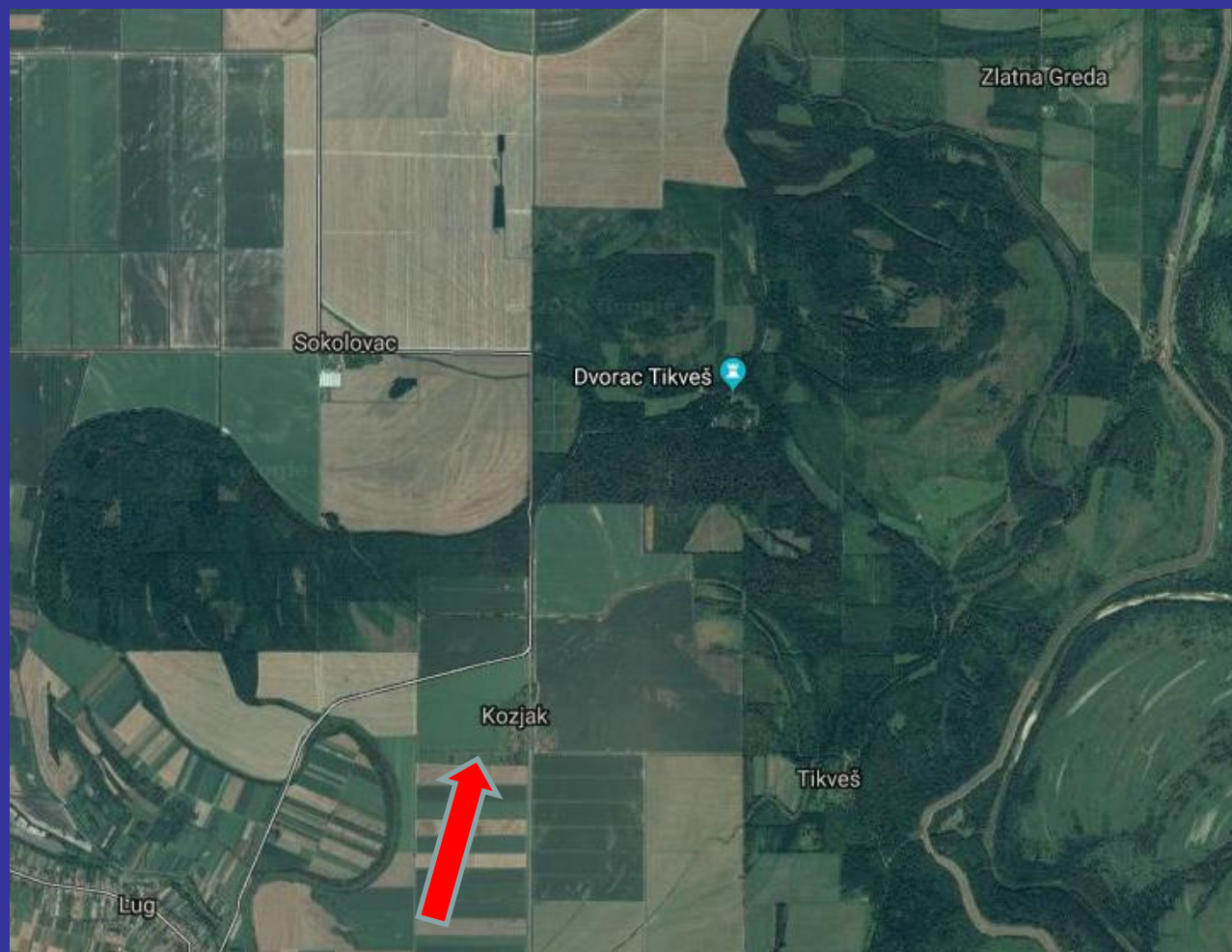
Kozjak se nalazi na području Kopačkog rita (3,3 km sjeveroistočno od sela Lug) na 82 m nadmorske visine i danas teritorijalno pripada općini Bilje. Pustara je dobila ime Keskeny erdő - na mađarskom znači 'uska šuma'.

Hrvatski naziv mjesta (Kozjak) uveden je 1921. g. (nakon Trijanonskog ugovora) kada je južni dio Baranje priključen Kraljevini SHS (Jugoslaviji).

Njemački (Geisdorf) i hrvatski naziv (Kozjak) nastao je od apelativa 'koza'; radi se o pučkoj etimologiji - s obzirom da na mađarskom 'kecske' znači 'koza'.

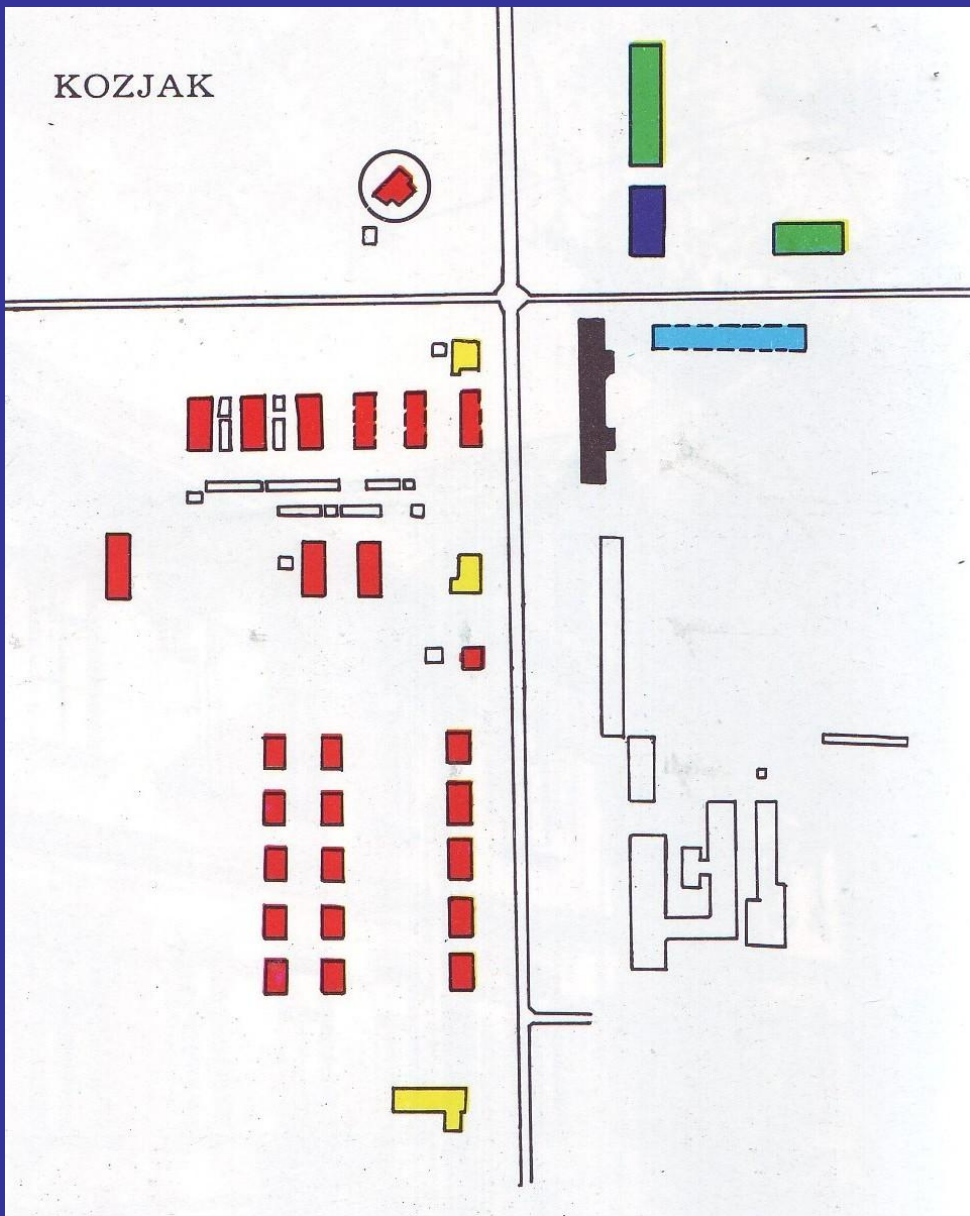
*Slika 2.
Lokacija pustare Kozjak*

Slika 3.

Područje Parka prirode Kopački rit i lokacija pustare Kozjak [8]

LEGENDA:

- POSTOJEĆE ZGRADE
- ZGRADE KOJE VIŠE NE POSTOJE
- STAMBENE ZGRADE
- BARAKE ZA SEZONCE
- ŠTALE ZA KRAVE
- ŠTALE ZA KONJE I VOLOVE
- SKLADIŠTA
- PUTER KOMORE I MLJEKARE
- RADIONICE
- OBJEKTI JAVNE NAMJENE (ŠKOLE)
- UPRAVA

Slika 4.
Plan naselja pustare Kozjak [3]

Slika 5 - 6
Kuće uz glavnu
cestu [10]

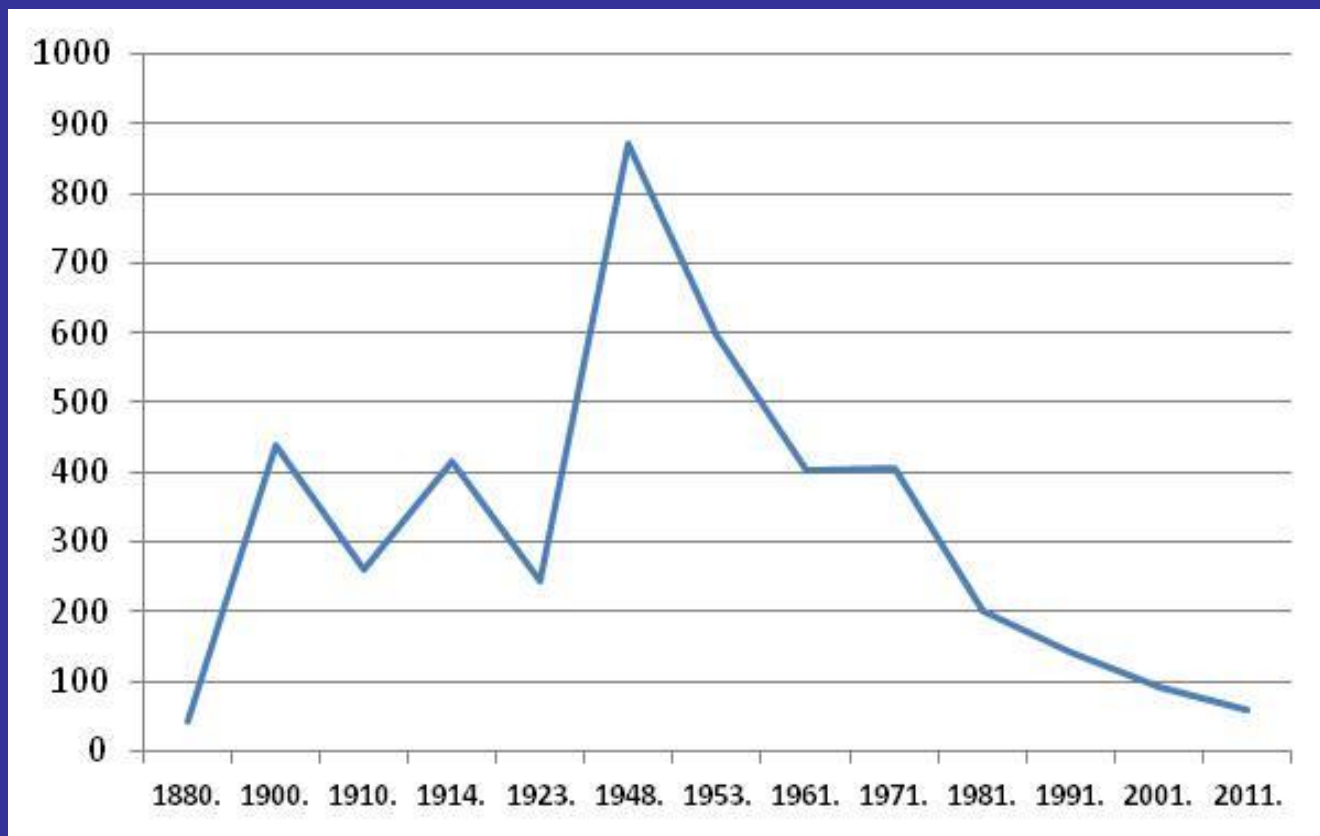

Fig 7
Lovački dvorac [11]

U proteklom stoljeću na pustari je živjelo i radilo više stotina stanovnika - seljaci nadničari, kasnije radnici „Belja“, a osnovne gospodarske djelatnosti bile su: poljodjelstvo i stočarstvo.

Kako se modernizirala poljoprivreda, i **rastao društveni standard u većim naseljima**, smanivao se broj stanovnika na svima pustarama, pa tako i u Kozjaku; prema popisu iz 2011. godine na ovoj pustari živi 60 stanovnika.

Slika 8.
Broj stanovnika
na pustari Kozjak
1880.-2011. [1] [2] [3]

- Pustara Kozjak je od svojeg osnivanja imala značajnu ulogu u sustavu Beljskog vlastelinstva_gazdinstva_kombinata; tako je
 - 1890. - jedan od 9 distrikta poljoprivredne proizvodnje,
 - 1923. je među 11 'poljoprivrednih okružja',
 - 1935. - među 15 poljo-odjeljenja,
 - 1948. - među 20 direkcija Državnog dobra „Belje“
- U razdoblju 1948.-1952. u Kozjaku se uzgajalo povrće na 2.360 ha (7,1% sjetve „Belja“),
- 1978.-1982. na 2.470 ha (12,2% „Belja“).
- 1957. g. osnovana je u Kozjaku tvornica za preradu povrća (paprike) „Vitamin“.

Slika 9
Zgrada bivše tvornice
"Vitamin" [11]

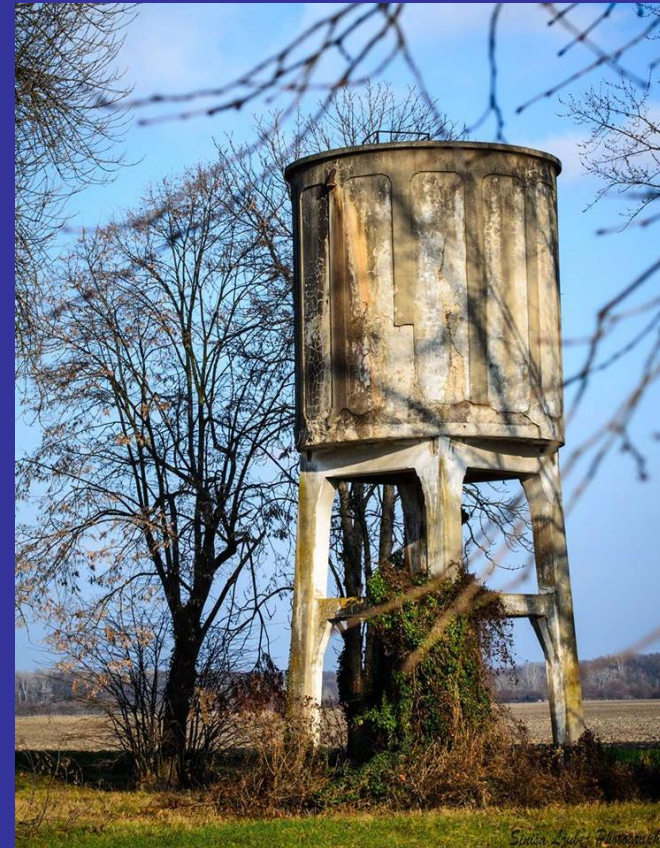
- Na pustari su bili objekti za krave i proizvodnju mlijeka (još iz doba Kraljevine Jugoslavije). Godine 1958. ovi se objekti preuređuju za tov goveda; pogon tada obuhvaća proizvodnju u Kozjaku, Eblingovim šatalama i pustari Podunavlje.
- 1957. godine u tovu = 130 goveda,
1960. godine = 903,
1971. godine = 494.
- Uprava „Beljskih tovilišta goveda“ 1965. g. bila je u Kozjaku.
- Područna mehaničarska radionica je 1971. imala 7 radnika

Slika 10
Kanal uz naselje
Kozjak [12]

Siniša Ljubež Photography

- Godine 1972. Kozjak ima 7.166 ha obradive zemlje za ratarsku proizvodnju.
- Osim skladišta za poljoprivredne proizvode, mehaničke radionice i stana upravitelja (na kat) u naselju su bili izgrađeni stanovi za radnike i barake za smještaj sezonaca.
- Kozjak je 1960-tih imao osnovnu školu (niži razredi), dom kulture (u kojem su se prikazivale i kino-predstave) i gostionu.

Slika 11
Spremnik za vodu [11]

3. ZAKLJUČAK

- Pustara Kozjak osnovana je krajem XIX. stoljeća i gotovo 140 godina je bila mjesto života i rada više stotina stanovnika Baranje (iz više etničkih skupina).
- Ovdje su bile farme, skladišta i obradive površine koji su funkcionirali u povezanom poslovnom sistemu "Belja" (vlastelinstvo - državno dobro - industrijsko-poljoprivredni kombinat).
- U posljednjih 50-tak godina u procesima:
 - a) modernizacije poljoprivredne proizvodnje,
 - b) rasta društvenog standarda u većim naseljima Baranje,
 - c) netransparentne postosocijalističke tranzicije,
 - d) isključivo privatne profitne logike poslovanja u posljednjih 30 godina (bez uvažavanja šireg društvenog interesa),broj stanovnika se smanjuje i pustari prijeti nestanak.